

KONCEPCE
STÁTNÍ
PODPORY
SPORTU
V
ČESKÉ
REPUBLICCE

Projednáno vládou České republiky se schválením usnesení vlády
ze dne 9. března 2011 č. 167 o Konceptci státní podpory sportu
v České republice.

KONCEPCE STÁTNÍ PODPORY SPORTU V ČESKÉ REPUBLICCE

Obsah

1. Současný stav sportovní činnosti v České republice	4
1.1. Základní pojmy	4
1.2. Legislativně právní rámec sportu	6
1.3. Sport pro všechny	6
1.3.1. Sportovní volnočasové aktivity občanů	6
1.3.2. Občanská sdružení v oblasti sportu, organizovaný sport	6
1.3.3. Sport handicapovaných	6
1.3.4. Sportovní zařízení, údržba a provoz	7
1.4. Sportovní talent	7
1.4.1. Systém péče o talentovanou mládež	7
1.4.2. Sportovní střediska (Sportovní třída)	7
1.4.3. Sportovní centra mládeže.....	7
1.4.4. Sportovní školy (gymnázia)	7
1.5. Státní sportovní reprezentace	8
1.5.1. Vztah státu a sportovních svazů	8
1.5.2. Diferenciace a kategorie sportů	8
1.5.3. Rezortní sportovní centra	8
1.5.4. Sportovní zařízení pro vrcholový sport	8
1.6. Ekonomické podmínky sportu	9
1.6.1. Analýza financování sportu v České republice	9
1.6.2. Způsob financování sportu	9
1.7. Spolupráce a harmonizace s EU	9
1.7.1. Politika Evropské komise – Bílá kniha sportu EU	9
1.7.2. Evropské nevládní organizace	9
1.7.3. Fondy EU	9
1.7.4. Porovnání systémů organizace sportu v ČR a EU	10
1.8. Vzdělání, věda a výzkum	10
1.8.1. Vzdělávání sportovních odborníků a specialistů	10
1.8.2. Vzdělání pro aktivní sportovce	10
1.8.3. Sportovní a lékařský výzkum	10
1.9. Školní tělesná výchova, sport na školách	11
1.10. Sportovní lékařství	11
1.10.1. Systém zdravotní péče v České republice	11
1.10.2. Tělovýchovné lékařství	11
1.11. Boj proti dopingmu	11
1.11.1. Právní rámec boje proti dopingmu v České republice	11
1.11.2. Laboratoř dopingové kontroly	12

1.12. Pořádání sportovních akcí mezinárodního významu	12
1.12.1. Pořádání vrcholných, významných akcí - soutěží	12
1.12.2. Úloha státu	12
2. Cíle státní politiky ve sportu České republiky	13
2.1. Legislativně právní rámec sportu	13
2.1.1. Úpravy stávajícího legislativního rámce	13
2.1.2. Mezirezortní aktivity na podporu sportu	13
2.1.3. Harmonizace s legislativou EU	13
2.2. Podpora všeobecné sportovní činnosti.....	13
2.2.1. Dobrovolnictví ve sportu	13
2.2.2. Podpora forem sportu pro všechny	13
2.2.3. Rozvoj forem sportu pro všechny v krajích	14
2.2.4. Sportovní infrastruktura, údržba a rozvoj	14
2.3. Podpora péče o talentovanou mládež	14
2.3.1. Systém organizace péče o sportovní talenty	14
2.3.2. Sportovní střediska	14
2.3.3. Sportovní centra mládeže	15
2.3.4. Vrcholová sportovní centra mládeže	15
2.4. Státní sportovní reprezentace	15
2.4.1. Systém organizace státní sportovní reprezentace	15
2.4.2. Centra státní sportovní reprezentace	15
2.4.3. Diferenciace a kategorizace sportů	15
2.4.4. Národní sportovní centra - zařízení	15
2.4.5. Společenské ocenění úspěšné sportovní reprezentace státu	15
2.5. Financování sportu	16
2.5.1. Financování z prostředků státního rozpočtu	16
2.5.2. Financování z rozpočtu krajů, měst a obcí	16
2.5.3. Financování z příjmů loterijských a sázkových společností	16
2.5.4. Financování z vlastních zdrojů a výnosů z vlastní činnosti	16
2.5.5. Financování z ostatních zdrojů	16
2.5.6. Financování s využitím prostředků EU.....	17
2.6. Vzdělání, věda a výzkum	17
2.6.1. Vzdělávání sportovních odborníků a specialistů	17
2.6.2. Vzdělávání pro aktivní sportovce	17
2.6.3. Vzdělávání na školách	17
2.6.4. Vědecký a technický servis pro vrcholový sport	17
2.6.5. Základní a aplikovaný vědecký výzkum na odborných školách	18
2.7. Sportovní etika a Fair play	18
2.7.1. Výchova v duchu olympionismu	18
2.7.2. Fair play na hřišti i v hledišti	18
2.8. Zdravotní zabezpečení sportu	18
2.8.1. Lékařsky kontrolovaný výkonnostní růst mládeže	18
2.8.2. Lékařská péče o vrcholové sportovce	18
2.8.3. Zdravotní zařízení, údržba a rozvoj	19
2.9. Boj proti dopingům	19
2.9.1. Antidopingový výbor České republiky	19
2.9.2. Laboratoř dopingové kontroly	19

2.10. Pořádání sportovních akcí mezinárodního významu	19
2.10.1. Koordinace pořádání významných mezinárodních sportovních akcí	19
2.10.2. Studie proveditelnosti sportovního projektu	19
2.10.3. Státní podpora vybraných mezinárodních sportovních akcí	19
3. Priority státní politiky ve sportu	20
3.1. Ucelený systém talentované mládeže a státní sportovní reprezentace	20
3.1.1. Organizační struktura, systém řízení a diferencovaná podpora sportu	20
3.1.2. Centra státní sportovní reprezentace	20
3.1.3. Diferenciace sportovních svazů	20
3.2. Všeobecná sportovní činnost a dobrovolnictví ve sportu	20
3.2.1. Sport pro všechny	20
3.2.2. Dobrovolnictví ve sportu	21
3.3. Sportovní infrastruktura, systémová údržba, provoz a investiční podpora ..	21
3.3.1. Údržba a provoz sportovních zařízení	21
3.3.2. Investiční obnova a výstavba sportovních zařízení	21
3.4. Financování sportovního prostředí a legislativně právní prostředí	21
3.4.1. Financování sportu a finanční zdroje podpory	21
3.4.2. Legislativně právní opatření	22
4. Přílohy	22

KONCEPCE STÁTNÍ PODPORY SPORTU V ČESKÉ REPUBLICCE

1. Současný stav sportovní činnosti v České republice

1.1. Základní pojmy

- **Sport - všeobecné sportovní činnosti**

Veškeré formy tělesné aktivity, které jsou provozovány příležitostně nebo organizovaně a usilují o dosažení nebo vylepšení fyzické kondice a duševní pohody, upevňování zdraví, dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních či rozvoj společenských vztahů.

- **Sport pro všechny**

Zájmový, organizovaný nebo neorganizovaný sport a pohybové aktivity občanů, rekreačního, soutěžního i nesoutěžního charakteru. Motivací a hodnotami jsou pohybové vyžití, zábava, sociální kontakt, udržení nebo zlepšení zdravotní i psychické kondice.

- **Sport na školách**

Někdy používán i název „školní sport“. Jde o zájmové soutěžní i nesoutěžní organizované aktivity ve školních sportovních klubech, s pravidelnými soutěžemi v rámci struktury základních a středních škol. Cílem není výkonnostní motivace, ale zvládnutí pohybových činností, všestrannost a vytváření vztahu ke sportu. Nejedná se o povinnou tělesnou výchovu v rámci vzdělávacího programu.

- **Výkonnostní sport**

Zájmová činnost soutěžního charakteru se systematickou sportovní přípravou, organizovanou ve sportovních klubech. Vychází z příslušných lokálních podmínek. Pravidelné soutěže v diferencovaných věkových a výkonnostních kategoriích řídí sportovní svazy. Sportovci provozující výkonnostní sport vytvářejí sportovní hodnoty a sami jsou jejich „spotřebiteli“ (prožitok, sociální kontakt, seberealizace, zvyšování výkonnosti).

- **Vrcholový a profesionální sport**

Vrcholový sport představuje nejvyšší výkonnostní úroveň sportu, organizovanou ve sportovních klubech a odborných pracovištích. Nároky na řízení vrcholového sportu přesahují možnosti dobrovolného zajištění. Pravidelné soutěže řídí sportovní svazy. Činnost vrcholových sportovců je určitým společenským závazkem. Vrcholový sport je „producent“ hodnot, jejichž „spotřebitelem“ je veřejnost. Plní funkci propagační. Působí na veřejnost v domácím prostředí (vzory) a je prostředkem reprezentace České republiky (dále jen „ČR“). Profesionální sport je organizován zpravidla v obchodních společnostech bez státní finanční podpory (např. nejvyšší postupové soutěže ve fotbale, ledním hokeji).

- **Doping, antidopingový program a související pojmy**

Jev, při němž dochází k porušení zásad otevřeného a poctivého soutěžení, porušení antidopingových pravidel. Antidopingová organizace je orgán, který odpovídá za přijetí pravidel pro iniciování, zavedení a dodržování jakékoliv části procesu dopingové kontroly. Dopingová kontrola označuje proces rozhodování o provedení testů, odběru vzorků a nakládání s nimi, laboratorní analýzu, nakládání s výsledky, slyšení a odvolání proti rozhodnutí činěného sportovními svazy. Laboratoř dopingové kontroly je pracoviště s akreditací Světové antidopingové agentury (dále jen „WADA“).

- **Sportovní kluby a tělovýchovné jednoty**

Právní subjekty, zpravidla občanská sdružení, založená dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, za účelem zajišťování a provozování sportu a pohybových aktivit občanů. Jsou základními články sportovních svazů a střešních sportovních organizací.

- **Sportovní svazy**

Dobrovolná občanská sdružení fyzických a právnických osob (sportovních klubů a tělovýchovných jednot), založená dle zákona č. 83/1990 Sb.. Sportovní svazy řídí a organizují činnost v příslušném sportu na území ČR, hájí zájmy sdružených členů a zodpovídají za státní reprezentaci ČR. Svoji činnost upravují vlastními stanovami. Zpravidla jsou členy střešních sportovních organizací i příslušných mezinárodních organizací.

- **Střešní sportovní organizace**

Sdružení fyzických a právnických osob s celostátní působností (sportovních svazů s celostátní působností, sportovních klubů a tělovýchovných jednot) založená dle zákona č. 83/1990 Sb.. Jejich posláním je podporovat sport a pohybové aktivity, zastupovat a chránit práva a zájmy sdružených členů při jednáních na úrovni orgánů státní správy a dalších veřejných i soukromých institucí. Poskytují členům servis a vytváří platformu ke vzájemné spolupráci. Svoji činnost upravují vlastními stanovami.

- **Sportovní akce**

Jednotlivá organizovaná sportovní soutěž, závod, zápas, hra nebo jiná aktivita sportovního charakteru.

- **Sportovní prostředí**
Střešní sportovní organizace, sportovní svazy, sportovní kluby, tělovýchovné jednoty a fyzické osoby, zabývající se sportovní činností nebo pohybovými aktivitami na všech úrovních, sportovní infrastruktura, systém soutěží a sportovní akce.
- **Sportovní infrastruktura**
Veškerá sportovní zařízení, nacházející se v daném územním celku.
- **Státní sportovní reprezentace, resp. sportovní reprezentace**
Účast sportovců, trenérů, realizačních týmů na mezinárodních sportovních akcích a soutěžích organizovaných mezinárodními sportovními federacemi, organizacemi a Mezinárodním olympijským výborem či Mezinárodním paralympijským výborem, na které byli nominováni příslušným sportovním svazem, organizací.
- **Reprezentant**
Sportovec, jmenovaný či nominovaný příslušným sportovním svazem k přípravě a účasti na vrcholných evropských a světových soutěžích, organizovaných mezinárodními sportovními federacemi a Mezinárodním olympijským výborem.
- **Sport handicapovaných**
Sportovní a pohybové aktivity osob se zdravotně sníženými schopnostmi. Napomáhá společenské integraci, rozvoji volných vlastností, posilování sebedůvěry, výchově k samostatnosti a soběstačnosti. Přispívá ke kompenzaci zdravotních omezení. Je prováděn organizovaně i individuálně na všech úrovních – sportu pro všechny, výkonnostní i vrcholové. Je členěn podle druhu postižení do kategorií v souladu s mezinárodními standardy. Na území ČR má vlastní organizační strukturu (kluby, svazy, střešní organizace).
- **Dobrovolník a dobrovolnictví**
Cvičitel, trenér, instruktor, asistent, rozhodčí, volený nebo dobrovolný činovník, podílející se na zajištění činnosti sportovního klubu bez nároku na odměnu. Dobrovolnictví ve sportu je vědomá, svobodně zvolená činnost osob, které ve svém volném čase působí ve sportovním prostředí ve prospěch druhých, bez nároku na odměnu, zpravidla v oblasti vyžadující ze zákona či z jiných předpisů odbornou kvalifikaci.
- **Talentovaná mládež**
Sportovně talentovaná mládež, které je věnována systematická soustavná péče a státní finanční podpora. Výběr, výchovu a zabezpečení sportovní přípravy má v odpovědnosti sportovní svaz. Péče je určena pro diferencovaný okruh sportů, převážně olympijských.
- **Sportovní střediska**
Dlouhodobý program zařazený do systému přípravy sportovně talentované mládeže se státní podporou. Program nahradil projekt „Intenzifikace sportovních tříd“, který byl finančně dotován ze státního rozpočtu od roku 2000. Cílem je podpora sportovní přípravy talentované mládeže, zpravidla ve věkové kategorii 10 - 15 let.
- **Sportovní centra mládeže**
Dlouhodobý program zařazený do systému přípravy talentované mládeže se státní podporou. Je dotován ze státního rozpočtu od roku 2000. Tvoří efektivní článek péče o talentovanou mládež dorostenecké a juniorské kategorie (zpravidla 15 -19 let).
- **Vrcholová sportovní centra mládeže**
Nově uvažovaný dlouhodobý program systému přípravy sportovců ke sportovní reprezentaci státu ve věkové kategorii 19 - 23 let, který eliminuje negativní dopad změn podmínek pro sportovní přípravu v tomto věku (dokončení střední školy, vysoká škola nebo pracovní poměr) a výkonnostní náročnost přechodu do seniorské kategorie (aspiranti do systému Rezortních sportovních center).
- **Rezortní sportovní centra**
Odborná pracoviště Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Ministerstva obrany (MO) a Ministerstva vnitra (MV), která vytvářejí organizační, materiální, sociální, personální, zdravotní a sportovně technické podmínky pro přípravu sportovců s nejvyšší výkonností ke sportovní reprezentaci státu.
- **Národní sportovní centra - zařízení**
Sportovní zařízení pro přípravu ke státní sportovní reprezentaci, podporovaná ze státního rozpočtu. Kapacity poskytující ubytování, stravování, regeneraci a podmínky pro sportovní trénink na nejvyšší úrovni.
- **Duševní vlastnictví**
Jakýkoliv produkt nebo forma vyjádření, vytvořená vlastním intelektem a schopnostmi, která je nová a unikátní. Duševní vlastnictví je chráněno autorským právem a souvisejícími právy. Evropská komise jedná o formě a rozsahu zařazení sportovní činnosti.
- **Osobnostní práva sportovců**
Oprávnění fyzické osoby - sportovce nakládat v mezích právního řádu podle svého uvážení se svou osobností, resp. s jednotlivými hodnotami tvořícími osobnost fyzické osoby (zejména právo na ochranu jména a projevu osobní povahy sportovců), tvořícími celistvost její osobnosti vůči ostatním subjektům za účelem realizace a ochrany jeho zájmů.

1.2. Legislativně právní rámec sportu

Stávající právní předpisy upravující sport v ČR vycházejí z usnesení vlád ČR na podporu sportu a zdravého životního stylu z let 1999, 2000 a 2003. Tato usnesení ukládají povinnosti krajům a obcím vyčleňovat prostředky na podporu sportu (např. zřizovat sportoviště). Základním právním předpisem je zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů. Kromě předpisů upravujících otázky sportu, sportovišť, zdravotních podmínek se dotýkajících oblasti sportu i další zákony z různých oblastí, např. předpisy na úseku finanční správy (různé daňové předpisy), správního práva (např. stavební zákon), předpisy upravující vznik jednotlivých organizovaných skupin sportovců (např. obchodní zákoník, živnostenský zákon, zákon o sdružování občanů). Kromě toho do oblasti sportu zasahují i zákony upravující náhradu škody na zdraví či na věcech vzniklé v souvislosti s provozováním sportu, ochranu osobnosti sportovců, zákonné licence upravující vysílání sportovních přenosů apod. Na právní rámec sportu v ČR mají vliv i předpisy EU. Ty mají závazný nebo doporučující charakter. Doporučení zdůrazňují podporu sportu, jeho veřejnou prospěšnost, ochranu zdraví občanů a pobízejí členské státy EU ke konkrétním akcím na podporu sportu (např. daňové benefity). Většina předpisů a doporučení EU není v ČR aktivně využívána a aplikována.

1.3. Sport pro všechny

1.3.1. Sportovní volnočasové aktivity občanů

Sport a pohybové aktivity se uskutečňují v rámci občanských sdružení jako organizované sportovní činnosti pod odborným vedením (15-20 % populace), ve specifických zařízeních zaměřujících se na nejrůznější pohybové i pasivní činnosti ve formě služeb (2-3 % populace) a jako sportovní aktivity, kterým se věnují občané individuálně a neorganizovaně. Státní podpora sportu pro všechny se uskutečňuje v rámci dotačních programů vyhlášených MŠMT. V posledním období je tato oblast na okraji zájmu společenské a ekonomické podpory, vč. mediální pozornosti. Formy individuálních - neorganizovaných pohybových aktivit občanů přetrvávají, jsou rekreačního charakteru a mění se podle trendů (cyklistika, in-line bruslení, komerční fitness, squash, golf).

Z výsledků Státního zdravotního ústavu vyplývá, že současný životní styl je charakterizován poklesem počtu realizovaných pohybových aktivit (v posledních deseti letech pokles o 30%). Důsledkem snížení pohybových aktivit je snížení tělesné zdatnosti, zhoršení zdravotního stavu a nárůst nadváhy a obezity (v ČR je cca 60% osob s nadváhou, z nichž je více než 25% obézních). Mezi hlavní negativní vlivy patří nedostatečné materiálně technické zabezpečení, kapacity a stav sportovních zařízení, nedostatek dobrovolných pracovníků, a snižující se zájem o pravidelnou sportovní a pohybovou činnost.

1.3.2. Občanská sdružení v oblasti sportu, organizovaný sport

Občanská sdružení (Český svaz tělesné výchovy, Česká obec sokolská, Česká asociace Sport pro všechny, Sdružení sportovních svazů ČR, Klub českých turistů, Orel, Asociace tělovýchovných jednot a sportovních klubů, Asociace školních sportovních klubů ČR, Letecká amatérská asociace, Autoklub ČR apod.) realizují organizované aktivity podle svého obsahového zaměření, pro své členy i pro zájemce z řad veřejnosti. V ČR má spolková tělovýchova tradici a je vnímána jako specifická součást národní kultury. V současné době vyvíjí soustavnou činnost více než 20 000 lokálně působících tělovýchovných jednot a sportovních klubů. Většina z nich se dále sdružuje ve výše uvedených střešních sportovních organizacích. V oblasti sportu pro všechny je zabezpečována také reprezentace na mezinárodní úrovni.

Současný útlum spolkového života ve sportu je zapříčiněn snížením aktivity dobrovolníků, jejichž práce není společensky doceněna. Podpora činnosti dobrovolníků je jednou z cest, jak tento negativní jev zastavit. Úroveň vzdělání a práce dobrovolníků je základem kvality procesu. Stát garantuje kvalitu akreditovaných vzdělávacích zařízení a udělování těchto akreditací, jinou podporu dobrovolníci nemají. Sportovní organizace limituje podhodnocení státní podpory provozu a údržby sportovních zařízení, která mají ve velkém objemu ve vlastnictví. Starost o majetek a nedostatek finančních i lidských zdrojů nedovoluje organizacím nabídnout občanům dostatečný program, který by uspokojil různorodé zájmy, zejména o nesoutěžní sport. Sportovní organizace pracují v legislativních podmínkách, které nejsou zcela harmonizované s evropským standardem.

1.3.3. Sport handicapovaných

Sport handicapovaných je integrální součástí sportovního prostředí ČR. Sportovní svazy, střešní sportovní organizace a významné sportovní akce sportu handicapovaných jsou pravidelně součástí státní podpory.

1.3.4. Sportovní zařízení, údržba a provoz

Rozvoj sportu pro všechny a realizace programových záměrů sportovních organizací je závislý na rozsahu a kvalitě vybavení sportovních zařízení. Ekonomické možnosti vlastníků a dlouhodobých provozovatelů

sportovních zařízení, zejména občanských sdružení, a rozsah státní podpory na jejich modernizaci, údržbu a provoz, neodpovídají reálným ani teoretickým potřebám. Velký počet sportovních zařízení je zastaralý a je vybaven starými provozně nákladnými technologiemi.

Nedostatek prostředků na provoz a údržbu vlastních sportovních zařízení se promítá do hledání cest komerčního využívání, což snižuje dostupnost pro organizovaný i neorganizovaný sport. V relativně lepší situaci jsou sportovní zařízení v majetku škol a privátních zařízení, i sportovní infrastruktura v majetku obcí. Chybí systematický celostátní přehled o počtu a kvalitě sportovních zařízení. Výstavba nových sportovních zařízení není koordinovaná, nové investice jsou často realizovány bez konzultací se sportovním prostředím a prověření skutečných potřeb.

1.4. Sportovní talent

1.4.1. Systém péče o talentovanou mládež

Účelem tohoto programu je vytváření komplexních podmínek pro sportovní růst talentů od rozvoje základních pohybových schopností a dovedností až po vrcholový výkon při sportovní reprezentaci ČR. Rozhodující část přípravy talentované mládeže se uskutečňuje ve sportovních klubech a tělovýchovných jednotách za metodické, koordinační a řídicí role sportovních svazů. Každý sportovní svaz si vytvořil vlastní způsob řízení a organizační strukturu, která se člení na Sportovní střediska a Sportovní centra mládeže a podporu individuální přípravy talentů ve sportovních klubech a tělovýchovných jednotách. Vytvořené svazové projekty mají různý rozsah a kvalitu, a podléhají schválení MŠMT. V omezeném rozsahu, odpovídajícím současnému stavu rozvoje, je zařazen i sport handicapovaných.

Svazové projekty vymezují kritéria pro výběr a zařazení sportovců a následný rozsah zabezpečení komplexní péče o sportovní růst talentované mládeže. Systém a metodika tréninku je realizována s ohledem na výši státní podpory, při dodržení podmínek stanovených Zásadami MŠMT k jednotlivým článkům péče o talentovanou mládež. Vlastní ekonomické zajištění péče je vícezdrojové, s podílem sportovních klubů a tělovýchovných jednot, sportovních svazů, případně orgánů samosprávy a dalších subjektů, včetně podílu rodičů.

1.4.2. Sportovní střediska

Do roku 2007 byl používán název „sportovní třídy“. Program je realizovaný prostřednictvím vybraných sportovních svazů. Při uplatňované metodice je převážně využívána spolupráce sportovních svazů se zástupci základních škol a snahou o rozšíření počtu hodin tělesné výchovy zabezpečovaných základní školou. Přetrvávajícími negativními vlivy jsou zejména nedostatečná základna dětí a mládeže s všestrannou přípravou (pohybově talentovaných jedinců je v obecné populaci asi 3 %), zařazování sportovců do středisek především formou náboru (nikoliv formou výběru), a dále nedostatečné vymezení pozice vedoucího trenéra z hlediska hlavního pracovního poměru a jeho mzdového zabezpečení.

1.4.3. Sportovní centra mládeže

Osvědčený program je realizován prostřednictvím vybraných sportovních svazů. Umožňuje zajištění kvalitních podmínek pro sportovní přípravu navazující na předchozí stupeň. U některých svazových projektů však neexistuje dostatečná postupová struktura a návaznost péče o talentovanou mládež, a vyhodnocování efektivity. Stávající organizační struktura neřeší sportovní přípravu specifické věkové kategorie 19 - 23 let, která je obtížným přechodem od juniorské reprezentace k seniorské. Tato není samostatně finančně kryta a řada talentů v tomto období stagnuje nebo končí.

1.4.4. Sportovní školy (gymnázia)

Sportovní gymnázia jsou zřizována příslušnými krajskými úřady a jsou zařazena do rejstříku škol MŠMT se čtyř až osmiletým oborem vzdělávání: gymnázium – sportovní příprava. Změna v zabezpečování tohoto oboru nastala účinností nového zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Stanovení finančních prostředků ve vazbě na předpisy k zajištění jednotlivých oborů vzdělávání neposkytuje dle daných pravidel (finančně) potřebný počet hodin související se sportovní přípravou.

Finanční potřeby (mzdy, ostatní neinvestiční výdaje - ONIV) jsou řešeny v rámci vyhlášení Rozvojového programu dle školského zákona na příslušný kalendářní rok. Finanční objem poskytovaný v rámci programu je vázán na možnosti státního rozpočtu, nemá charakter mandatorních výdajů (na dotaci není právní nárok). Při kolísání populačního stavu mládeže a při sníženém zájmu dětí o sportování, dochází k poklesu počtu žáků u tohoto oboru vzdělávání. To školy kompenzují doplňováním sportovních tříd žáky bez sportovního talentu.

Negativními vlivy jsou nejednotná struktura věkové kategorie, nedostatečná návaznost na systém péče o talentovanou mládež pokrývající spádově regionální oblasti prostřednictvím sportovních svazů.

Negativním vlivem je i nedostatečná možnost ovlivňování vzniku samotného oboru vzdělávání, vymezení efektivní délky studia. Některé školy jsou bez vlastního sportovního zařízení, čímž dochází ke vzniku neúměrných nákladů na pronájem.

1.5. Státní sportovní reprezentace

Státní sportovní reprezentace je chápána jako nezastupitelná významná součást prezentace ČR ve světě a je výsledkem úzké spolupráce a kooperace řady státních institucí a nestátních subjektů sportovního prostředí tvořících komplexní systém. Na jeho funkčnosti závisí i úspěšnost sportovní reprezentace ČR.

1.5.1. Vztah státu a sportovních svazů

Postavení, kompetence a zodpovědnost státu a sportovních svazů jako samostatných právních subjektů, jsou vymezeny stávajícími platnými legislativně právními dokumenty, zejména zákonem č. 115/2001 Sb.. Vztahové záležitosti se orientují na propojení příslušných státních institucí a sportovních svazů včetně dalších nestátních subjektů sportovního prostředí. Sportovní svazy a další sdružení sportovního prostředí ČR řídí a podporují činnost svých základních článků a na základě členství v mezinárodních sportovních federacích a organizacích reprezentují ČR na vrcholných sportovních soutěžích.

Sportovní svazy spolu s rezortními sportovními centry odpovídají za sportovní přípravu a sportovní výsledky státní sportovní reprezentace. Podmínky pro jejich činnost pomáhají vytvářet střešní sportovní organizace, odborná pracoviště, Český olympijský výbor (ČOV) a Český paralympijský výbor (ČPV). Sportovní svazy v rámci své působnosti zajišťují a organizují účast reprezentantů na mezinárodních sportovních soutěžích, včetně soutěží mládeže a juniorů. Dominantním úkolem je realizace procesu sportovní přípravy. Finanční podpora sportovních svazů a státní reprezentace, včetně sportu handicapovaných, je dlouhodobě systémově řešena dotačními programy MŠMT.

1.5.2. Diferenciace a kategorie sportů

Rozhodujícím výstupem v oblasti sportovní reprezentace ČR jsou sportovní výsledky reprezentantů na mezinárodních soutěžích. Pro objektivní přidělení státních prostředků v příslušném kalendářním roce je vypracován systém výpočtu podle úspěšnosti výsledků. Zohledňují se stanované faktografické údaje sportovních výsledků věkové skupiny seniorů a věkové skupiny juniorů z nejvyšších evropských a světových soutěží a Olympijských her (OH). Systém je zpracován v souladu se zásadami stanovenými MŠMT (Klíč reprezentace).

V současné době je Klíč reprezentace neobjektivnějším a nepřesnějším systémem pro přidělování státní podpory v oblasti sportu, je používán i pro podporu talentované mládeže. Systém stanovuje diferencovaný přístup k přidělování finančních prostředků pro 112 sportů. Kritériem pro stanovení pořadí (TOP) je úspěšnost sportu za tříleté období, počet členských zemí v mezinárodní federaci, příslušnost k programu OH a bodová hodnota tzv. „domácí popularity“. Na základě stanoveného pořadí se sporty přiřazují do čtyř skupin. První, nejúspěšnější skupinu tvoří 12 sportů. Druhou skupinou jsou sporty v pořadí do 60. místa, a třetí skupinou jsou sporty v pořadí do 80. místa. V poslední čtvrté skupině, od 80. místa níže, je oceňováno pouze medailové umístění na mezinárodních soutěžích předešlého roku a jedná se o paušální příspěvek.

1.5.3. Rezortní sportovní centra

Rezortní sportovní centra (RSC) jsou začleněna do struktury příslušných ministerstev (MŠMT, MO a MV). Investiční a neinvestiční prostředky na jejich činnost jsou účelově vyčleňovány z rozpočtových zdrojů kapitol státního rozpočtu. Dlouhodobým problémem RSC je nárůst mzdových prostředků, které nejsou vedeny jako mandatorní výdaje. Ve státním rozpočtu není zohledněno oficiální zvyšování mezd nebo inflační nárůst. Tyto náklady jsou realizovány na úkor zabezpečení sportovní přípravy.

Systémová příprava ke státní sportovní reprezentaci v RSC se řídí platnými Zásadami činnosti RSC s vymezenými kompetencemi sportovních svazů odpovědných za reprezentaci ČR. Negativním vlivem je nedostatečné hodnocení stanovených obsahových cílů, návaznost na systém péče o sportovní talenty.

1.5.4. Sportovní zařízení pro vrcholový sport

Sportovní zařízení pro tréninkový proces státní sportovní reprezentace mají různý charakter i kvalitu. Část sportovišť je financována ze státních prostředků nebo prostředky RSC. Část sportovních zařízení je ve vlastnictví sportovních svazů a střešních sportovních organizací nebo jiných fyzických či právnických osob. Některá sportovní zařízení nenabízejí podmínky potřebné kvality. Rozsah státní podpory na obnovu a modernizaci je dlouhodobě nedostatečný. Ve snaze pokrýt rostoucí provozní náklady, zvyšují provozovatelé sportovních zařízení cenovou hladinu pronájmu, čímž se snižuje dostupnost sportovních zařízení pro většinu sportovních svazů.

1.6. Ekonomické podmínky sportu

1.6.1. Analýza financování sportu v České republice

V dubnu 2009 byla MŠMT zveřejněna „Analýza financování sportu v České republice“. Materiál se věnuje významu sportu ve společnosti, porovnání státních výdajů do oblasti sportu v letech 1989 až 2008, srovnání financování sportu v zemích EU a vlivu sportu na státní rozpočet.

Analýza je veřejně dostupným materiálem a poukazuje na sestupný trend ve státní podpoře sportu, kde z původních 0,65% státního rozpočtu v roce 1989 klesla úroveň podpory na současných 0,24% státního rozpočtu. Srovnání se zeměmi EU řadí ČR mezi státy s nejmenší podporou sportu. Analýza konstatuje, že sport jako ekonomické odvětví přináší do státního rozpočtu více prostředků, než ze státního rozpočtu prostřednictvím dotací získává. Tento přebytek je vyčíslen v rozpětí 1,1 až 3,7 mld. Kč.

1.6.2. Způsob financování sportu

Finanční prostředky jsou členěny podle charakteru zdroje na finanční prostředky státního rozpočtu poskytované prostřednictvím MŠMT (dotační politika určená na podporu činnosti sportovního prostředí, zejména občanských sdružení, s rozpětím od 1,9 mld. Kč do 2,5 mld. Kč) a na finanční prostředky státního rozpočtu, poskytované prostřednictvím rozpočtu krajů a obcí (dislokace a objem pro oblast sportu je stanoven rozhodováním jednotlivých samospráv). Dále na finanční prostředky ze zisku Sazka a.s. (podpora akcionářů sázkové a loterní společnosti, finanční objem je závislý na hospodaření akciové společnosti a závazcích souvisejících s výstavbou sportovní arény v Praze). Důležité jsou také vlastní finanční prostředky občanských sdružení (členské příspěvky, zisk z pořádání sportovních akcí, resp. z vedlejší hospodářské činnosti, objem souvisí s interními organizačními předpisy občanského sdružení, stanovení výše členských příspěvků, atp.) a finanční prostředky získané na základě smluvních vztahů (od sponzorů apod., objem není možné vyčíslit, neexistují relevantní podklady).

1.7. Spolupráce a harmonizace s EU

1.7.1. Politika Evropské komise – Bílá kniha sportu EU

Evropské instituce uznávají specifickou roli, kterou ve společnosti hraje sport založený na strukturách řízených dobrovolníky, a to vzhledem k prokázanému přínosu v mnoha oblastech. Cílem aktivit Evropské komise v oblasti sportu, včetně Bílé knihy o sportu (tzv. White Paper on Sport) a jejího akčního plánu, je poskytnout strategickou orientaci v souvislosti se současnou významnou rolí sportu v Evropě. Ministři sportu a jednotlivé předsednické státy EU se od roku 2008 pravidelně zabývají plněním cílů daných Bílou knihou. Bílá kniha umožnila zakotvit sport do evropské politiky.

1.7.2. Evropské nevládní organizace

Evropská komise při tvorbě sportovní politiky spolupracuje s nevládními organizacemi. V dialogu se uplatňují zastřešující evropská sdružení - Evropské olympijské výbory (EOC), Sdružení evropských nevládních sportovních organizací (ENGSO), evropské federace rozhodujících sportů jako UEFA (Evropská fotbalová asociace) a specializované profesní organizace vázané na profesionální sport. Účastní se i celosvětové organizace působící na území Evropy (Mezinárodní sportovní a kulturní asociace ISCA apod.). Celkem se jedná o několik desítek organizací, které se účastní pracovních, institucionálních procesů (pracovní skupiny, semináře) i společných akcí typu Evropské sportovní fórum.

Dialog s nestátními neziskovými organizacemi (NNO) je po přijetí Bílé knihy o sportu hlubší a intenzivnější. Členství a aktivity českých subjektů v evropských organizacích je limitována finančními možnostmi, neboť členské příspěvky a náklady na činnost jsou nezbytným výdajem, který není dotačně zdrojově pokrytý.

EOC otevřely v roce 2009 vlastní „Evropskou kancelář“ v Bruselu. Sdružuje a zastupuje jednak členské olympijské výbory EOC, některé národní střešní sportovní organizace (AUT, GBR, FIN, aj.), vlivné evropské sportovní asociace (např. UEFA, EAA, LEN), a ENGSO. Organizace využívající služeb této kanceláře přispívají na její provoz.

1.7.3. Fondy EU

Sportovní prostředí dosud nemá vlastní rozpočet ani stále přímé dotační programy, s výjimkou účelových projektů (Evropský rok vzdělávání prostřednictvím sportu 2004). Sport je využíván jako prostředek k realizaci evropských programů v oblastech souvisejících: cestovní ruch, vzdělávání, aktivní občanství, sociální integrace a výchova mládeže. Sport okrajově nepřímo profituje ze standardních fondů, např. obnova infrastruktury, regionální rozvojové programy, podpora rozvoje venkova apod. Sportovní organizace nemají prostředky na předfinancování a požadované spolufinancování při čerpání programů, ani dostatečný administrativní potenciál na účast v projektech. Ve většině případů nemohou být příjemcem dotací.

Na základě přijetí Lisabonské smlouvy může mít podpora sportu v EU vlastní rozpočtovou kapitolu. V současné době Evropská komise hledá formou tzv. „Přípravných akcí“ nevhodnější oblasti pro využití budoucích finančních zdrojů na podporu sportu. Za určitých okolností je možné čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU ještě před vytvořením rozpočtové kapitoly na podporu sportu.

1.7.4. Porovnání systémů organizace sportu v ČR a EU

Existující systémy organizace sportu v zemích EU vycházejí z konkrétních podmínek, tradic a historie sportu v dané zemi. Ty jsou rozdílné, nelze je jednoznačně kategorizovat a využívat v druhých zemích jako vzor. Spojují je totožné cíle a potřeby, rozděluje je realizační podmínky. Principiálně jsou vždy autonomní v řízení vlastní činnosti a závislé na politické a ekonomické podpoře státu.

Způsob podpory sportu (pravidelnost, systematickosti, intenzita) určuje společenské postavení sportu a jeho efekt pro danou zemi. ČR má v EU běžné uspořádání sportu. Ve srovnání se zeměmi EU je sport v ČR atypický ve dvou směrech, a to ve struktuře vlastnictví sportovní infrastruktury (velká část je v majetku sportovních klubů/tělovýchovných jednot) a v podílu financování z vlastních, nestátních zdrojů (členské příspěvky, sponzorské dary a zisk SAZKA a.s.).

1.8. Vzdělání, věda a výzkum

1.8.1. Vzdělávání sportovních odborníků a specialistů

Vzdělávání je ovlivněno dlouhodobou tradicí přípravy dobrovolníků a profesionálů ve sportovním prostředí ČR. Kvalita přípravy nových specialistů s nejvyšší kvalifikací je zajišťována univerzitami a fakultami, nebo sportovními svazy. Vzdělání ve sportu je sportovními subjekty podceňováno, a to nejen kvůli nedostatku finančních, ale i lidských zdrojů na jeho zajištění.

Počet dobrovolníků se sportovní kvalifikací podle statistik za poslední dekádu klesá, přičemž jejich věkový průměr stoupá. Trenérské profesní komory nebyly vytvořeny. Pouze v případě učitelů tělesné výchovy se vyžaduje vysokoškolské magisterské studium. U trenérů, cvičitelů, instruktorů aj. tento požadavek takto striktně postaven není. Srovnání profesně zaměstnaných osob ve sportu ve vybraných evropských zemích ukazuje, že ČR má v této oblasti rezervy.

1.8.2. Vzdělávání pro aktivní sportovce

Současný stav ve vzdělávání aktivních sportovců v ČR je značně diferencovaný a obecně nedostatečný. S rostoucí profesionalizací, zejména v některých sportovních odvětvích (fotbal, lední hokej, některé další kolektivní sporty, tenis aj.), dochází k úbytku sportovců s ukončeným terciárním vzděláním. Subjektivní zájmy sportovců jsou silně orientovány na dosažení nejvyšší výkonnostní úrovně bez ohledu na systém vzdělávání. Tato skutečnost má následky v aktuálním osobnostním vývoji sportovců, i v jejich následném začlenění do společnosti, včetně tvořivosti, rozhodování a chování v samotném sportu. Vzdělávání handicapovaných sportovců má obdobný charakter a je značně ovlivněno neexistencí bezbariérových projektů.

1.8.3. Sportovní a lékařský výzkum

Výzkum úzce navazuje na vzdělávání ve sportu. Rozvíjí se ve dvou oblastech, které se vzájemně překrývají a doplňují – sportovní servis (průběžné informace o efektivitě tréninkových procesů, řízení a organizaci sportu aj.), a sportovní vědecký výzkum (s širší úrovní zobecnění i aplikací).

Sportovní a zdravotní servis ve vrcholovém sportu zajišťují sportovní svazy podle svých finančních možností. Pro státní sportovní reprezentaci je výzkum částečně podporován ČOV. Řešené problémy vyplývají ze soustavného sledování sportovců v průběhu jejich kariéry. Činnost je vykonávána rezortním pracovištěm MO (CASRI), univerzitami a specializovanými pracovišti, bez jakékoliv koordinace. Kapacita a dostupnost servisu nejsou dostatečné. Vlastní sportovní vědecký výzkum není v ČR systémově koordinován. Je ponechán na aktivitě a možnostech univerzit a fakult a jejich zajištění v existujícím grantovém zabezpečení vědy v ČR vč. zahraničních podpor.

1.9. Školní tělesná výchova, sport na školách

Tělesná výchova a sport na školách má výjimečné postavení v systému výchovy a vzdělání. Vedle vlivu na zdravý vývoj jedince vytváří předpoklady pro budoucí kladný vztah k pohybovým aktivitám a ovlivňuje utváření hodnotové orientace. Výsledky posledních průzkumů ukazují vážný pokles kvality a času věnovaného tělesné výchově a sportu na školách. Snižuje se také počet příležitostí pro školní sport, což přispívá ke zhoršování zdravotního stavu školní mládeže.

Tělesná výchova (TV) je v učebních plánech základních a středních škol zařazována v rozsahu dvou vyučovacích hodin týdně, přičemž pravomoc ředitelů školy umožňuje jejich zvýšení. Evropský doporučený standard je vyšší. Dlouhodobě negativní efekt přináší absence povinné TV na vysokých školách, zejména v procesu výchovy nových pedagogů.

Významnou roli při realizaci pohybových aktivit sehrává zájmová pohybová a sportovní činnost na základních a středních školách, školní sport v době mimo vyučování, jejichž cílem je široké zapojení dětí a mladých lidí bez ambicí na maximální sportovní výkon do sportovních aktivit.

1.10. Sportovní lékařství

1.10.1. Systém zdravotní péče v České republice

Zdravotní péče je v ČR řešena zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem o ochraně veřejného zdraví č. 258/2000Sb., ve znění pozdějších předpisů, které však neupravují zvláštní ochranu zdraví osob provozujících aktivně sport, ani vrcholových sportovců. Zdravotní péče pro sport je poskytována lékaři různých odborností a fyzioterapeuty na základě svobodné volby pacienta. Zdravotní péče pro oblast sportu není systematická.

Část nákladů je kryta z veřejného zdravotního pojištění. V oblasti vrcholového sportu a státní sportovní reprezentace vynakládají značné prostředky na zdravotní zabezpečení MŠMT, sportovní svazy a RSC prostřednictvím vlastních pracovišť. Zdravotní pojišťovny s některými specifiky zdravotní péče ve vrcholovém sportu nepočítají a vznikají problémy s proplácením vynaložené péče.

Není jasně upravena prevence v oblasti sportu. Některé sportovní svazy vyžadují v souladu s legislativou povinnou preventivní sportovní lékařskou prohlídku, jejíž náklady nejsou hrazeny z veřejného pojištění, část sportovních svazů lékařskou prohlídku nevyžaduje.

V minulosti existoval speciální systém sportovního zdravotnického zabezpečení, který řešil potřeby sportu. Tato péče chybí. Zlepšení pro vrcholový sport přineslo zřízení Centra zdravotnického zabezpečení sportovní reprezentace v Ústřední vojenské nemocnici Praha od roku 2000 financovaného ze státního rozpočtu prostřednictvím MŠMT.

1.10.2. Tělovýchovné lékařství

Specifická oblast týkající se vzdělávání lékařů, kdy ubývá tělovýchovných lékařů a chybí propojenost s tréninkovým procesem. Nepříznivý vývoj je částečně kompenzován doškolováním lékařů ochotných pracovat pro sport. V zákoně č. 20/1966 Sb. je stanoveno, že součástí soustavy zdravotnických zařízení jsou i vědeckovýzkumná a vývojová pracoviště na úseku zdravotnictví.

Jediným takovým zařízením je Ústav tělovýchovného lékařství 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice (VFN). Ústav provádí preventivní vyšetřování sportovců, jejich léčbu a funkční diagnostiku. Dále se podobnou činností zabývají i kliniky rehabilitačního a tělovýchovného lékařství u několika málo fakultních nemocnic. Tento rozsah není dostatečný. Česká společnost tělovýchovného lékařství usiluje u sportovních svazů o zavedení preventivních kontrol u talentované mládeže při zahájení sportovní přípravy pro výkonnostní sport a pro vrcholový sport.

1.11. Boj proti doping

1.11.1. Právní rámec boje proti doping v České republice

Obecně závazné předpisy v této oblasti představují Evropská antidopingová úmluva (ukládá účastníkům úmluvy povinnost přijímat opatření k omezení dostupnosti a užívání dopingových prostředků a metod), dodatkový protokol k Evropské antidopingové úmluvě (řeší zejména vzájemné uznávání dopingových kontrol včetně Světové antidopingové agentury), Mezinárodní úmluva proti doping v sportu (vč. přílohy I a přílohy II) a zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů (obecně upravuje zacházení s návykovými látkami, prekursorů, s přípravky obsahujícími efedrin apod.). Na základě zákona č. 115/2001 Sb. vydává MŠMT antidopingový program a organizuje a kontroluje jeho uskutečňování. Tuto činnost zabezpečuje Antidopingový výbor ČR, který je přímo řízenou příspěvkovou organizací MŠMT a vykonává nezávislou činnost na poli dopingových kontrol, informací a osvěty.

K dalším důležitým předpisům v této oblasti patří Světový antidopingový kodex (základní a univerzální dokument, z něhož vychází světový antidopingový program), prováděcí předpis ke Světovému antidopingovému kodexu - Směrnice pro kontrolu a postih doping v sportu v ČR a Česká charta proti doping, vydané Antidopingovým výborem ČR.

Uvedenými předpisy se řídí celé sportovní prostředí, včetně sportu handicapovaných, kde je komplikací fakt, že řada sportovců je nucena užívat kompenzační léky.

1.11.2. Laboratoř dopingové kontroly

Oddělení dopingové kontroly Všeobecné fakultní nemocnice v Praze 9 – Hloubětíně je ze zákona č. 115/2001 Sb. zřízeno Ministerstvem zdravotnictví (MZd), které zabezpečuje jeho činnost v rozsahu stanoveném WADA. Oddělení je akreditováno WADA a obhájí akreditaci od roku 2007. Je součástí světové sítě pracovišť dopingové kontroly. Laboratoř nemá potřebné moderní přístrojové vybavení, kdy není schopna vykonávat analýzy některých zásadních zakázaných látek (erythropoetin, testosteron – radioizotopová analýza).

1.12. Pořádání sportovních akcí mezinárodního významu

1.12.1. Pořádání vrcholných, významných akcí - soutěží

Za sportovní akce mezinárodního významu se považují zejména olympijské hry, paralympijská hry, mistrovství světa a Evropy všech věkových kategorií, včetně jejich kvalifikací a dále některé velké a specifické mezinárodní sportovní akce, včetně soutěží a akcí handicapovaných.

Pro získání a uspořádání těchto sportovních akcí je nezbytné splnění řady podmínek. Mezi ně patří zejména vhodné sportovní zařízení a nebytné zázemí pro danou sportovní akci, prokazatelné organizační schopnosti, finanční zajištění, garance (častou praxí se stává požadavek na státní garanci v různé podobě), tradice, atraktivita a dostupnost lokality.

Rozhodující je zájem sportovního svazu a jeho pozice v mezinárodní federaci, která o přidělení sportovní akce zpravidla rozhoduje. Na získání a pořádání sportovní akce se spolupodílí a úzce spolupracují střešní sportovní organizace (většinou sportovní svazy), soukromé subjekty (promotér, producent, prodejce marketingových práv, apod.) a veřejný sektor (stát, kraj, město, obec apod.).

1.12.2. Úloha státu

Při pořádání sportovních akcí mezinárodního významu je úloha státu nezastupitelná a neustále roste. Stát přímo ovlivňuje podstatnou část podmínek nutných pro úspěšný průběh mezinárodní sportovní akce (např. vízovou politiku, bezpečnost, zdravotnictví, infrastrukturu, ekologii, finanční participaci atd.).

Vlastníci práv na pořádání sportovních akcí mezinárodního významu (např. Mezinárodní olympijský výbor (MOV) nebo mezinárodní sportovní federace) si uvědomují nezastupitelnou roli státu a usilují o její jasné smluvní vyjádření. Mnohé země již mají tuto oblast jako nedílnou součást státní politiky ve sportu a mají pro ni zřízeny vlastní odborné organizace (např. „UK Sport“ ve Velké Británii). Stát na dobře uspořádaných sportovních akcí mezinárodního významu sekundárně profituje v nefinančních oblastech (sportovní, politické, kulturní, sociální atd.), ale i ekonomicky daňovými výnosy (DPH, spotřební daň, daň z příjmů, daň ze zisku atd.).

ČR v zásadě chápe nezastupitelnou úlohu státu při pořádání sportovních akcí mezinárodního významu, ale nemá tuto oblast usměrněnou. Výsledkem je situace, kdy sportovní svazy usilující o pořádání sportovních akcí mezinárodního významu jednájí bez součinnosti se státem. Neřídí se žádnými pravidly a při nevyrovnaném rozpočtu nechtějí nést odpovědnost za finanční schodek související s pořádáním takové sportovní akce. Sportovní prostředí pak nese následky, které většinou představují finanční ztráty a poškození společenské prestiže sportu v ČR.

2. Cíle státní politiky ve sportu České republiky

2.1. Legislativně právní rámec sportu

2.1.1. Úpravy stávajícího legislativního rámce

Stávající legislativní rámec v oblasti sportu zahrnuje od zákona č. 115/2001 Sb. další obecně závazné předpisy a usnesení vlády. Absentuje závazná právní norma, která by upravovala způsoby financování sportu. Rada dokumentů EU doporučuje stanovit sportu právní rámec, např. působení dobrovolníků ve sportu, včetně uzákonění motivačních benefitů, které u nás chybí.

Proto je cílem zpracování nového zákona o sportu, který bude obsahovat především systém státní podpory sportu v ČR, působnost a úkoly zainteresovaných státních orgánů, institucí a orgánů veřejné správy na všech stupních řízení.

2.1.2. Mezirezortní aktivity na podporu sportu

Ze zákona č. 2/1969, Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy (kompetenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, náleží sport do péče MŠMT. V praxi sport spadá do kompetencí dalších ministerstev. Automobilové a motocyklové sporty, cyklistika i jiné sporty využívající dopravní síť ČR mají přesah do oblasti působnosti Ministerstva dopravy (MD), zdravotní zabezpečení sportu do oblasti MZd, sociální funkci sportu musí využít Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Podobným způsobem se sport dotýká dalších ministerstev a oblastí státního zájmu. Proto je cílem aktivnější mezirezortní spolupráce zejména s Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR) při budování sportovní infrastruktury v jeho péči apod., s MZd v oblasti zdravotní péče a prevence, výživy, propagace zdravého životního stylu, apod., s MD při budování dopravní sítě pro sport pro všechny, vč. legislativy atd.. Mezirezortní aktivity nejsou typické pouze pro sport pro všechny, zasahují i do jiných oblastí sportu.

2.1.3. Harmonizace s legislativou EU

Návrh zákona o sportu musí být v souladu s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy ČR, s právem Evropských společenství a s ústavním pořádkem ČR. Z hlediska legislativy EU půjde zejména o dokumenty, které jsou již nyní v ČR závazné.

Podle Lisabonské smlouvy je činnost Unie „zaměřena na rozvoj evropského rozměru sportu podporou spravedlivého a otevřeného sportovního soutěžení a spolupráce mezi subjekty odpovědnými za sport, jakož i ochranou fyzické a mravní integrity sportovců, obzvláště mladých sportovců.“ Tato činnost by měla být komplexně zahrnuta v novém zákonu o sportu.

2.2. Podpora všeobecné sportovní činnosti

2.2.1. Dobrovolnictví ve sportu

Působení dobrovolníků je základem činnosti ve sportovním prostředí a prokazatelně přináší státu ekonomický zisk v miliardách Kč ročně. Z tohoto důvodu je nutné pomoci občanským sdružením, které tuto oblast řeší dle svých stanov a vnitřního organizačního systému. Cílem je, aby občané měli možnost se do soustavné dobrovolné práce ve sportu aktivně zapojit a měli vytvořeny podmínky pro práci, byli vzděláni a vybaveni znalostmi, nenesli neúměrné riziko a byli přiměřeně motivováni. Tyto cíle znamenají úpravu legislativy podle doporučení Evropské komise a dobrých příkladů, včetně ošetření péče o sportovní infrastrukturu. Řešit se musí i otázka odpovědnosti jak jedince, tak i organizace, která jeho služeb využívá. Je potřebné zcela nově nastavit sociálně-ekonomické podmínky pro práci dobrovolníků tak, aby vznikla pozitivní motivace zájemců pro práci v této veřejně prospěšné činnosti. Do budoucna by bylo vhodné zvážit i případné úpravy v daňové oblasti využívané již v šesti zemích EU. Nezbytnou součástí obnovy této oblasti musí být společenská osvěta a rozhodnější politická podpora.

2.2.2. Podpora forem sportu pro všechny

Podpora zdraví a tělesného rozvoje občanů všech věkových skupin se musí stát prioritou státu. Cílem je dosažení postupné změny celospolečenského zájmu ve prospěch celoživotního využívání různých forem pohybových aktivit co největším počtem občanů všech věkových skupin. Ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů, měst a obcí mohou být formou veřejně přístupných programů systematicky vyčleňovány prostředky na rozvoj sportu pro všechny.

Sport handicapovaných je v ČR uspořádán podle jednotlivých druhů zdravotního postižení (postižení mentální, sluchové, spastické, tělesné, vnitřní a zrakové). Dostupné zdroje uvádějí, že osoby s trvalým handicapem tvoří 10-15% celkové populace ČR. S ohledem na nižší „sociální dostupnost“ sportu pro zdravotně postižené nemohou handicapovaní občané provozovat sport v míře srovnatelné s občany

nepostiženými. Jedním z cílů je proto postupné vyrovnávání „sociální dostupnosti“ sportu handicapovaných na úroveň běžné populace vytvářením příznivějších podmínek pro handicapované, včetně bezbariérové sportovní infrastruktury.

2.2.3. Rozvoj sportu pro všechny v krajích

Sport a pohybové aktivity občanů musí být samozřejmou součástí politiky, organizační a rozpočtové struktury krajů, stejně jako měst a obcí. Tato úloha bude posílena legislativně ošetřenou delimitací určitých účelových prostředků MŠMT do úrovně krajů s určenou spoluúčastí vlastního financování z krajů. Zejména v oblasti všeobecné sportovní činnosti, investic do sportovní infrastruktury a údržby a provozu sportovních zařízení. Tento postup umožní rozšiřovat nabídku programů diferencovaných podle skupin populace, podporovat odbornou přípravu dobrovolníků a činnost občanských sdružení.

Cílem je také nasměrovat zájem krajů na propagaci zdraví prostřednictvím osvětových kampaní s využitím sportu a sportovních akcí. Důraz musí být kladen na celoživotní pohybové aktivity s pozitivním zdravotním účinkem a trvalejším vlivem na životní styl občanů.

Kraje, obce i města musí být aktivnější v procesu získávání mladé generace pro sport a pohybové aktivity, zejména pro pravidelnou sportovní činnost. Zřizovatelé základních a středních škol musí být motivováni zlepšit kvalitu sportovních zařízení pro školní sport a ve skladbě vzdělávacích programů následovat evropské trendy a doporučení.

2.2.4. Sportovní infrastruktura, údržba a rozvoj

Oblast musí být podporována ze všech stupňů státní správy. Systematické zabezpečování rozvoje a dostupnosti sportovní infrastruktury musí zahrnovat sportovní zařízení v majetku měst, obcí i občanských sdružení zajišťujících organizované sportovní aktivity. Prostředky budou poskytovány ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů, měst a obcí. V oblasti údržby sportovní infrastruktury je nezbytné využívat formu veřejně přístupných programů. Cílem je vypracovat strategii státní podpory v oblasti sportovních zařízení (sportovní infrastruktury obecně) s definováním priorit a účelového vymezení v oblasti sportu pro všechny, a to ve spolupráci s občanskými sdruženími.

V otázce vlastnických vztahů je cílem posílit tendenci převodu sportovních zařízení do majetku měst a obcí tak, aby nebyla omezena činnost občanských sdružení.

2.3. Podpora péče o talentovanou mládež

2.3.1. Systém organizace péče o sportovní talenty

Rozhodující část přípravy sportovních talentů se bude nadále uskutečňovat ve sportovních klubech a tělovýchovných jednotách, za metodické, koordinační a řídicí úlohy sportovních svazů, které vytvoří na základě metodiky MŠMT způsob vedení sportovních talentů při věkovém a výkonnostním růstu. Organizační struktura bude stanovena dle efektivního využívání státních prostředků. Podpora bude poskytována, obdobně jako v předcházejícím období, prostřednictvím veřejně vyhlášených programů. Vedle podpory stávajících věkových kategorií bude zohledněna také nejnižší věková kategorie (dle specifiky sportu) a na druhé straně také věková kategorie 19 – 23 let. Cílem je systémově oblast posílit, především vytvořením podmínek pro zaměstnání kvalitních trenérů.

Programy budou účelově zaměřeny na podporu stanovených cílů pro sportovní svazy, dle metodiky MŠMT, v návaznosti na diferenciaci podpory sportovních talentů a státní sportovní reprezentace.

Podpora sportovně talentované handicapované mládeže bude přizpůsobována aktuálnímu stavu rozvoje, případně rozšířena na více druhů postižení. Kvalitativním posunem bude vytvoření uceleného systému podmínek pro talentovanou handicapovanou mládež.

2.3.2. Sportovní střediska

Sportovní střediska plní svoji funkci v systému péče o talentovanou mládež. K vyšší efektivitě je potřeba v úzce vymezeném rozsahu sportů rozšířit výběr sportovních talentů o věkovou kategorii od 6 let. Cílem je zaměřit se na všestrannou pohybovou přípravu, zajistit potřebný objem mzdových prostředků pro kvalitní trenéry a nadále doporučovat sportovnímu klubu využití možnosti spolupráce se základní školou. Čerpání vynaložených prostředků kontrolovat ve spolupráci se sportovním svazem po stránce obsahového plnění, i účelového čerpání. Diferencovat činnost Sportovních středisek v návaznosti na hodnocení účinnosti a efektivity práce ve dvouletých cyklech. Soustavná podpora a stanovení jasných pravidel, včetně financování, zajistí kvalitnější přípravu talentované mládeže.

2.3.3. Sportovní centra mládeže

Jejich zřízení posílilo výkonnost zabezpečované věkové skupiny. Cílem je přijmout komplexní opatření k vyšší efektivitě sportovní přípravy. Zajistit finanční podporu, zejména mzdových prostředků trenérům a

vypracování organizační struktury Sportovních center mládeže bez duplicit členství v dalších člancích sportovní přípravy se státní podporou. Čerpání vynaložených prostředků kontrolovat ve spolupráci se sportovním svazem po stránce obsahového plnění, i účelového čerpání. Diferencovat činnosti Sportovních center mládeže v návaznosti na hodnocení účinnosti práce ve dvouletých cyklech, při hodnocení preferovat dlouhodobou, nikoli aktuální výkonnost. Zajistit účinnou zdravotní prevenci a sledování zatěžování organismu, snížit rizika poškození zdraví. Sportovní školy (gymnázia) jsou součástí sportovní přípravy pro tuto věkovou kategorii. Podmínkou funkčnosti je stanovení zdrojů a jasných pravidel financování na sportovních školách.

2.3.4. Vrcholová sportovní centra mládeže

Program je novou složkou podpory talentované mládeže prostřednictvím sportovních svazů, který je zřizovaný na základě vyhodnocení současného stavu. Cílem je posílit zabezpečení věkové skupiny 19-23 let, kde dochází k neúměrnému úbytku talentovaných sportovců. Složka by pracovala na podobných principech jako Sportovní centra mládeže, s přihlédnutím ke specifickým potřebám této věkové kategorie. U resortů je řešeno v rámci Zásad činnosti RSC.

2.4. Státní sportovní reprezentace

2.4.1. Systém organizace státní sportovní reprezentace

Stát vnímá význam sportu jako veřejně prospěšnou činnost pro občany, a vrcholový sport na nejvyšší úrovni jako významný prostředek prezentace ČR v mezinárodním společenství. Sportovní svaz je nositelem odpovědnosti za státní sportovní reprezentaci a na základě metodiky MŠMT stanoví způsob užití státní podpory. MŠMT bude kontrolovat efektivitu vynaložených prostředků.

2.4.2. Centra státní sportovní reprezentace

Centra státní sportovní reprezentace (CSSR) je oblast, která zohlední činnost stávajících RSC, případně specifických center sportovních svazů. Budou nejvyšším zabezpečujícím článkem systému přípravy ke státní sportovní reprezentaci v návaznosti na nižší články systému státní podpory sportu. Budou působit na základě stanovených pravidel. Vazba na resorty MŠMT, MO a MV zůstane zachována. Pro činnost CSSR je nutné vypracovat metodiku a provést úpravy u stávajících „Zásad činnosti RSC“.

2.4.3. Diferenciace a kategorizace sportů

Současná diferenciací bude upravena. Zahrne všechny současné skupiny sportů. Počet podporovaných sportů bude přímo úměrný míře sportovní reprezentace ČR v daném sportu na základě sportovních výsledků. Pro výpočet finančních příspěvků na státní sportovní reprezentaci bude zachován stávající systém, s další diferenciací sportů v jednotlivých skupinách a s novým vypracováním „technického koeficientu“, který nahradí stávající „domácí popularitu“. Nový koeficient zohlední dosud neevidované faktografické údaje z mezinárodních soutěží. Flexibilní systém kategorizace a diferenciací sportů umožní posun ve dvouletých intervalech.

2.4.4. Národní sportovní centra - zařízení

Národní sportovní centra pro vrcholový sport a přípravu ke státní sportovní reprezentaci zajistí vyšší kvalitu všech složek, podílejících se na sportovním výkonu. Vedle podmínek pro sportovní přípravu i oblast regenerace, ubytování a stravování. V souvislosti s kategorizací a diferenciací sportů budou vybrána ze stávajících sportovních zařízení ta, která budou plnit funkci národního sportovního centra specializovaného pro jednotlivé sporty či s multisportovní působností. Při výstavbě a rekonstrukci těchto center bude bráno v úvahu jejich využití pro handicapované sportovce. K činnosti národních sportovních center bude přizpůsobena dotační politika na provoz, údržbu a rozvoj těchto center. V rámci investiční výstavby budou zřizována potřebná sportovní zařízení pro sporty z hlediska preference a zájmu státu.

2.4.5. Společenské ocenění úspěšné sportovní reprezentace státu

Sportovci, kteří během své kariéry dosáhli významných sportovních úspěchů při reprezentaci ČR, by měli být společensky oceněni. Toto ocenění by se mělo dostat sportovcům za mimořádné sportovní výkony, za předpokladu dodržování principů fair play, a to jak na hřišti, tak v osobním životě.

2.5. Financování sportu

Finance v českém sportu dosáhly v současné době na historické minimum za posledních dvacet let. Tento fakt byl částečně kompenzován skutečností, že po roce 1990 se výrazně snížila porodnost a počet

sportovců z řad talentované mládeže poklesl v řádech desítek procent. Počínaje rokem 2002 se tento trend obrátil a již od roku 2009 můžeme očekávat výrazný nárůst sportující mládeže, a to o 28% do roku 2014. Vzhledem ke stavu veřejných financí je zřejmé, že financování sportu je třeba zajistit i z jiných zdrojů.

2.5.1. Financování z prostředků státního rozpočtu

Rozdílnost v upokojování předložených potřeb je silně omezena možnostmi státního rozpočtu a schváleným finančním objemem pro oblast sportu. Přitom požadavky na podporu sportu nejsou dlouhodobě uspokojovány zejména u programu zabezpečující údržbu a provoz. Cílem nové legislativy v oblasti sportu je zajistit finanční objem ze státního rozpočtu v takové míře, aby pokryl cíle a podpory sportu a kompenzovat ji ve větším rozsahu daňovými úlevami. Ve větší míře přihlížet k potřebám sportovního prostředí při zpracování návrhů ekonomických a daňových zákonů, zajistit povinnost revitalizace a rekonstrukce zastaralých sportovních zařízení v majetku státu, krajů a obcí, umožnit jejich širší využití zejména pak školních zařízení a poskytnout daňové úlevy sponzorům, kteří se podílejí na vícezdrojovém financování sportovního prostředí. Součástí financování ze státního rozpočtu bude i zabezpečení nové organizační struktury sportovní reprezentace.

2.5.2. Financování z rozpočtu krajů, měst a obcí

V rozpočtu krajů, měst a obcí není žádná přímá položka na financování sportu. Ačkoli zákon č. 115/2001 Sb., ukládá krajům, městům a obcím, v rámci jejich rozpočtů, péči o rozvoj sportu na jejich území, není tato činnost nikterak kvantifikována. Je potřeba jasně definovat a z hlediska státní politiky ve sportu koordinovat, jaké sporty budou významněji preferovány v rámci jednotlivých krajů, měst a obcí. Sportovní odvětví je potřeba vybírat v návaznosti na přírodní podmínky, infrastrukturu a historii sportů v místě.

Kraje, města a obce jsou zároveň zodpovědné za financování sportovních zařízení a jejich činnost v oblasti sportu pro všechny a tuto zodpovědnost je potřeba jasně definovat.

2.5.3. Financování z příjmů loterijských a sázkových společností

V současné době je tato oblast upravena pro provozovatele loterií a jiných podobných her zákonem č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejícími vyhláškami MF a zákonem č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů. Provozovatelé loterií a jiných podobných her povinně odvádějí část výtěžku (6% až 20%) na sociální, zdravotní, sportovní, ekologický, kulturní nebo jinak veřejně prospěšný účel. Zákon neukládá, kam provozovatelé prostředky odevzdají. Některé společnosti však využívají skrytě výtěžek na marketingové, sociální a jiné účely. Tím není naplňován záměr zákona a zároveň dochází k znevýhodňování jiných společností, které odvádí výtěžek v plném rozsahu. Tuto praxi je třeba napravit. Řada loterijských a sázkových společností využívá sport k sázení. Jde o společnosti, které při sázení na sportovní výsledky zcela zjevně využívají osobnostních práv sportovců, za které sázkové kanceláře nic nehradí. Touto problematikou se zabývalo švédské předsednictví EU a vytklo si ji jako jednu ze svých priorit. Zpoplatněním osobnostních práv sportovců se mohou získat významné částky, které se mohou formou odvodů využít zpět na podporu sportu. Zcela obdobná pravidla existují pro využívání osobnostních práv v oblasti kultury a dalších oblastech. Cílem nové legislativy je zakotvit, aby všechny loterní a sázkové kanceláře poskytovaly kompenzace za využívání sportovních soutěží.

2.5.4. Financování z vlastních zdrojů a výnosů z vlastní činnosti

V současnosti největší část zdrojů ve sportu tvoří vlastní příspěvky hrazené sportujícími. Podle studie francouzského předsednictví je to až 50% příjmů. Vzhledem k tomu, že sportovní svazy jsou většinou občanská sdružení, která podle zákona nejsou založena za účelem podnikání, je nutné tuto situaci v novém zákoně upravit, aby si jednotlivé sportovní svazy mohly svoji činnosti na část svých aktivit prostředky vytvářet.

2.5.5. Financování z ostatních zdrojů

Současné další způsoby financování sportu jsou sponzorství, dary a příjmy z reklam. V tomto směru je cílem nezbytná úprava stávající legislativy, která nikterak nezvýhodňuje dárcy a sponzory v oblasti sportu. Stát tuto charitativní činnost zatěžuje daněmi, a to jak na straně darujících, tak na straně obdarovávaného. Při většině projekcí v restauracích, hotelech a obdobných veřejných prostorách je sport jedním z nejčastěji sledovaných programů. Přesto prostředky vybrané za autorská práva jsou děleny výhradně mezi hudební producenty, a to z velké části zahraniční. Z tohoto je zřejmé, že jako další způsob financování je nutné využít analogické vybírání poplatků kolektivními správci dle autorského zákona (OSA, Dilia, Intergram, OOA-S, Ochranná organizace autorská, GESTOR ochranný svaz autorský), vytvořením zvláštního kolektivního správce sportovců, který by vybíral odměny za vysílání pořadů ze sportovních soutěží, popř.

legislativně upravit, aby vybrané odměny stávajících kolektivních správců byly poskytovány na podporu sportu pro talentovanou mládež. V této souvislosti je vhodné zmínit, že stejně jako český film, který je podporován z rozpočtu veřejnoprávní České televize, měl by i český sport, který zaujímá významnou část její programové náplně, být touto organizací finančně podporován. V minulosti platila smlouva mezi tehdejší Československou televizí a Československým svazem tělesné výchovy o povinnosti finanční úhrady za vysílání televizních přenosů. Tento princip v současné době využívá jen několik sportovních svazů, a to za nepříliš výhodných podmínek. K tomuto účelu by mohla být použita část příjmu z koncesionářských poplatků a to po dokončení digitalizace v roce 2011.

2.5.6. Financování s využitím prostředků EU

Systematické čerpání prostředků z evropských programů nelze považovat za pravidelnou součást financování národního sportovního prostředí až do doby vytvoření samostatného evropského rozpočtu pro sport a stanovení účelu a pravidel jeho využití. Finanční prostředky z fondu EU na podporu sportu je možné předpokládat nejdříve na rozpočtovací období 2013 až 2020. Podpora sportu z fondu EU bude záviset na nastavení jednotlivých priorit v rámci Evropské komise.

Vedle výše uvedeného zdroje má sport šanci i nadále nepřímo profitovat z jiných aktuálních programů EU, určených jiným příjemcům, zejména krajům, městům a obcím, vzdělávacím zařízením, podnikatelskému a občanskému sektoru mimosportovního prostředí. Dalším, také nesystémovým zdrojem, se staly účelové projekty EU, např. Evropský rok dobrovolnictví 2011.

2.6. Vzdělání, věda a výzkum

2.6.1. Vzdělávání sportovních odborníků a specialistů

Výkonnostní a vrcholový sport i sport pro všechny se neobejdou bez dobrovolníků a specialistů. Sportovní prostředí potřebuje vytvořit podmínky pro dostupné, koordinované a kvalitní vzdělávání dobrovolníků, v souladu s evropskými standardy. Volný pohyb osob v rámci EU vyžaduje harmonizaci získávaných kvalifikací ve sportu. Proces vzdělávání musí vedle organizačně ekonomického zajištění, respektovat „Struktury evropských kvalifikací“ (European Qualification Framework - EQF) a Evropský kreditový systém (European Credit System for Vocational Education and Training - ECVET), i jejich standardy (vědomosti, dovednosti, kompetence). Pozornost je třeba věnovat kvantitativním i kvalitativním aspektům vzdělávání profesionálů, kterých ve sportu přibývá zejména ve sféře komerčního sportu.

2.6.2. Vzdělávání pro aktivní sportovce

Bílá kniha o sportu zpracovaná Evropskou komisí poukazuje na skutečnost, že vzdělávání aktivních sportovců ovlivňuje jejich aktuální osobnostní vývoj i jejich následné začlenění do společnosti. Programy sportovní přípravy, sportovní kluby i vzdělávací instituce proto musí věnovat pozornost duální kariéře mladých sportovců. Příklady dobré praxe budou čerpány z výsledků projektu Evropské kanceláře EOC, který bude realizován s finanční podporou EU v roce 2010. Aplikace přístupů ve vzdělávání sportovců by se měly stát standardem a měly by být státem podporovány.

2.6.3. Vzdělávání na školách

Tělesná výchova (dále jen „TV“) je součástí učebních plánů základních a středních škol. Proces výchovy a vzdělávání v rámci tělesné výchovy se uskutečňuje v souladu se školským zákonem, případně vysokoškolským zákonem. Výuka TV probíhá podle vlastních školních vzdělávacích programů zpracovaných podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní a střední školy. Obsah učiva je prostředkem pro dosažení cílů jednotlivých etap vzdělávání.

2.6.4. Vědecký a technický servis pro vrcholový sport

Tato oblast je nezbytná pro přípravu ke státní sportovní reprezentaci a pro dosažení konkurenceschopnosti. Musí být zabezpečována pro jednotlivá sportovní odvětví v intencích podpory státní sportovní reprezentace. Požadavky praxe jsou většinou orientovány na zajištění servisu ve formě zpětnovazebních informací. Cílem je vytvořit nabídku, která umožní dlouhodobou a systematickou podporu sportovní přípravy. Předpokladem je existence dostatečně zajištěných odborných pracovišť v návaznosti na uplatňovaný systém péče o státní sportovní reprezentaci.

2.6.5. Základní a aplikovaný vědecký výzkum na odborných školách

Výzkum ve sportu je řazen mezi společensko-vědní disciplíny. Zastřešujícím vědním oborem je kinantropologie. Pro rozvoj a soustavnou inovaci sportu je rezortně organizovaný a financovaný výzkum nezbytný. Tradičně jsou zkoumány bio-psycho-sociální přínosy sportu a pohybových aktivit u různých

vzorků populace. Výstupy těchto výzkumů mají charakter doporučení či podnětů pro využití ve školství, zdravotní prevenci, v sociální sféře, ale i pro rozvoj vlastního vědního oboru. Cílem a perspektivou je dosažení potřebné finanční podpory této činnosti z prostředků veřejných grantových agentur, účelových programů EU, a přímou podporou MŠMT úpravou struktury rezortního financování. Systém zdravotního pojištění musí být více zainteresován ve zdravotní i sociální prevenci a v podpoře vědy a výzkumu. Stimulována musí být mezirezortní spolupráce.

2.7. Sportovní etika a Fair play

2.7.1. Výchova v duchu olympionismu

Olympismus se zrodil ve vyspělé kultuře starověku. Jeho hlavní myšlenka obsahující rozvoj tělesných i duševních schopností, je aktuální v jakékoliv fázi vývoje lidské společnosti. Nemůže být spojována pouze s vrcholnými výkony a soutěžemi na OH, které jsou záležitostí výjimečných jedinců. Jejich příklad má však nezastupitelnou roli ve formě vzorů, které jsou inspirací pro mládež, sportovce a celou společnost. Fyzická a psychická kondice je základem sportovních výkonů, ale také schopností organismu zvládat každodenní zátěž. Posiluje imunitní systém, urychluje proces regenerace. Přiměřená kultivace těla přináší duševní rovnováhu. Cílem výchovy v duchu olympionismu je harmonie těla i ducha. Výchova v duchu olympionismu je proces, který mladou generaci mnohem více osloví, bude-li frekventovaněji zařazován do vzdělávacích programů.

2.7.2. Fair play na hřišti i v hledišti

Sportovci i diváci jsou součástí sportovních akcí. Jejich chování vytváří obraz sportovního dění a ovlivňuje výsledek sportovních akcí. Pro sportovce platí daná pravidla. Sportovci jsou svým čestným a příkladným (fair play) postojem ve sporných nebo mimořádných situacích vzorem, který působí na diváky. Pro diváka je norma chování dána jeho zájmem o sledovaný sport. Jejich přítomnost a projevy jsou přínosem a vytváří pozitivní atmosféru sportovních akcí. Část diváků však přichází s cílem využít anonymity davu a vyprovokovat násilí a výtržnosti. Takové chování nesouvisí se sportem. Cílem je eliminace těchto projevů. Je potřeba spojit úsilí organizační a legislativní. Evropské instituce vydaly k otázce zajišťování bezpečnosti při sportovních akcích několik harmonizačních doporučení, podle kterých řada států EU efektivně postupuje.

2.8. Zdravotní zabezpečení sportu

Dosažení odpovídajícího zdravotního zabezpečení všech oblastí sportu vyžaduje přijetí řady opatření za součinnosti všech subjektů, které se na organizaci a řízení sportu podílejí. Vyžaduje větší účast státu, zdravotních pojišťoven a prosazení změn legislativních úprav.

Všeobecná sportovní činnost a výkonnostní sport potřebují intenzifikaci preventivních opatření a zajištění dostatečného počtu zdravotnických pracovišť a atestovaných sportovních lékařů v systému běžné lékařské péče. Vrcholový sport a státní sportovní reprezentace vyžadují samostatný systém v oblasti prevence i intenzivní specializované zdravotní péče. Pro potřeby úrazové prevence a vyhodnocování potřeb v oblasti sportu je žádoucí znovu zavést systém evidence sportovních úrazů.

2.8.1. Lékařsky kontrolovaný výkonnostní růst mládeže

Pro lékařsky kontrolovaný výkonnostní růst talentované mládeže je potřeba vytvořit především novou právní úpravu, jejímž záměrem je zavedení povinných preventivních zdravotních prohlídek hrazených zdravotními pojišťovnami. U mládeže zařazené do systému sportovní přípravy se státní podporou musí být preventivní specializovaná zdravotní prohlídka základní podmínkou.

2.8.2. Lékařská péče o vrcholové sportovce

Cílem je vytvořit novou organizační strukturu zdravotního zabezpečení vrcholových sportovců v gesci MZd, s legislativní oporou v novém zákoně o sportu. Systém bude řešit trvalé sledování zdravotního stavu sportovců, otázky prevence, včasné diagnostiky a dostupnosti specializované léčby.

Dislokace zdravotnických pracovišť pro státní sportovní reprezentaci a vrcholový sport bude přizpůsobena potřebám státní sportovní reprezentace a odborných pracovišť, zabezpečujícím sportovní přípravu vrcholových sportovců. Podmínkou efektivity opatření je zdokonalení zdravotní dokumentace sportovců a operativní sdílení informací mezi zdravotnickými pracovišti. Vymezena musí být právní odpovědnost za poskytování zdravotní péče sportovcům. Kvalitativním posunem bude vytvoření podmínek pro práci zdravotních komisí sportovních svazů.

2.8.3. Zdravotní zařízení, údržba a rozvoj

Záměrem je zřídit síť zdravotních zařízení, která by se specializovala výhradně na sportovní lékařství. Mohou být zřizována při fakultních nemocnicích, přičemž zřízení a provoz těchto zdravotních zařízení by bylo financováno kombinovaně MŠMT a MZD. Svoje opodstatnění v síti zdravotnických zařízení se sportovní specializací má specializovaný privátní sektor.

2.9. Boj proti dopingu

2.9.1. Antidopingový výbor České republiky

Antidopingový výbor ČR bude nucen v souladu se světovými trendy i s potřebami jednotlivých sportovních odvětví zvýšit do roku 2012 počet testů ze současných 1400 na cca 2000, včetně rozšíření palety testování i na krevní vzorky. Úpravami mezinárodní legislativy dojde ke zvýšení administrativní náročnosti. Situace bude vyžadovat finanční a personální posílení, včetně úpravy způsobu odměňování, dopingových komisařů. Cílem je zvýšit odpovědnost sportovních svazů za řešení případů porušování dopingových pravidel. Tento postup má oporu v závazném Světovém antidopingovém kodexu.

2.9.2. Laboratoř dopingové kontroly

Pro zachování akreditace laboratoře je podle nařízení WADA nezbytné od roku 2011 navýšit počet testů ze současných cca 1800 na 3000 ročně. Vzhledem k dalším, již v současnosti neplněným požadavkům (analýza erythropoetinu a jemu příbuzných látek, radioizotopová analýza testosteronu), které jsou rovněž ekonomicky i personálně náročné, bude ekonomicky posouzena budoucí strategie zabezpečení analýz vzorků.

2.10. Pořádání sportovních akcí mezinárodního významu

2.10.1. Koordinace pořádání významných mezinárodních sportovních akcí

Základní prioritou státu v oblasti pořádání sportovních akcí mezinárodního významu bude systematický přístup na základě jednotných a předem stanovených pravidel. MŠMT jako ústřední orgán státní správy zodpovědný za státní péči o sport, sportovní reprezentaci státu bude poskytovat garance a podporu při pořádání významných, mezinárodních sportovních akcí na základě posouzení sportovního, ekonomického přínosu pro prezentaci a reprezentaci České republiky. MŠMT vypracuje zásady poskytování garancí a podpory při pořádání významných, mezinárodních sportovních akcí ze státního rozpočtu tak, aby byla zabezpečena transparentnost hodnocení projektů pro všechny žadatele o státní podporu.

2.10.2. Studie proveditelnosti sportovního projektu

Expertní skupina / organizace zpracuje metodiku pro podání žádostí o státní podporu, která bude předkládána ve formě „Studie proveditelnosti sportovního projektu“. Při sestavování závazného obsahu studie budou použity funkční zahraniční vzory a metodika MOV, které budou adaptovány na konkrétní podmínky a potřeby ČR.

2.10.3. Státní podpora vybraných mezinárodních sportovních akcí

Vláda nebo kompetentní státní orgán bude moci schválit státní podporu nebo záštitu sportovní akce pouze za předpokladu schválení Studie proveditelnosti dané akce. Budou stanoveny podmínky pro případ, že žadatel kladné stanovisko ke studii neobdrží a přesto mezinárodní sportovní akci uspořádá, které budou určovat odpovědnost pořadatele/žadatele. Státní podpora vybraných sportovních akcí bude podmíněna propagací ČR při pořádání mezinárodní sportovní akce. Cílem je, aby všichni pořadatelé (sportovní svazy) před pořádáním mezinárodní sportovní akce získali kladné stanovisko a garanci státu, minimálně zajištění vstupu akreditovaných účastníků do ČR, a aby byly eliminovány škody, vznikající pořádáním ekonomicky i jinak nezvládnutých mezinárodních sportovních akcí.

3. Priority státní politiky ve sportu

3.1. Ucelený systém talentované mládeže a státní sportovní reprezentace

3.1.1. Organizační struktura, systém řízení a diferencovaná podpora sportu

Struktura organizace systému péče o sportovně talentovanou mládež je orientována na zabezpečení kvalitního odborného vedení. Proces sportovního výkonnostního růstu je nutno zajistit od nejnižší věkové kategorie dle specifík jednotlivých sportů. Od základní všeobecné sportovní, pohybové přípravy se úsilí zaměřit na specializaci sportovního výkonu. Tréninkový proces je směřován, podle výkonnostní a věkové úrovně, na postupný přestup talentů do vyšších organizačních skupin až po zabezpečení státní sportovní reprezentace. Součástí systému je oblast zdravotně handicapovaných sportovců. Tato podpora je řešena s ohledem na zvláštnosti této oblasti a na specifika jednotlivých druhů postižení.

Úloha státu v tomto případě je vymezena na plné zabezpečení mzdových prostředků vedoucích trenérů jednotlivých úrovněových skupin (Sportovní střediska, Sportovní centra mládeže, Vrcholová sportovní centra mládeže, Centra státní sportovní reprezentace).

Diferencovaným způsobem bude zajištěn systém státní podpory talentované mládeže a státní sportovní reprezentace u olympijských sportů, ale i u sportů, které nejsou na programu Olympijských her.

V souvislosti na státní podporu sportu bude zvýšena hodnotící a kontrolní činnost pro efektivní využití poskytnutých prostředků v následných cyklech sportovní přípravy.

3.1.2. Centra státní sportovní reprezentace

Centra státní sportovní reprezentace jsou nejvyšším organizačním článkem při sportovní přípravě a realizaci státní sportovní reprezentace. Státní finanční prostředky jsou poskytovány na zabezpečení sportovní činnosti, zejména do výše 100 % potřebných nákladů.

Centra státní sportovní reprezentace jsou rozdělena dle zabezpečování podmínek na: Rezortní sportovní centra Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, resp. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy; na Centra sportovní reprezentace sportovních svazů; případně se jedná i o Vrcholová sportovní centra mládeže (věková kategorie 19 - 23 let).

3.1.3. Diferenciace sportovních svazů

V nadcházejícím období bude státní podpora poskytována bez striktního omezení sportů. Obdobně jako doposud bude prosazována diferenciací sportovních svazů dle sportovní úspěšnosti a další objektivních faktografických údajů.

Pořadí jednotlivých sportů se stanoví dle sportovní úspěšnosti a kritérií „Klíče reprezentace“. K uvedenému systému budou vypracovány zásady činnosti a metodické pokyny pro komplexní realizaci státní podpory.

3.2. Všeobecná sportovní činnost a dobrovolnictví ve sportu

3.2.1. Sport pro všechny

Podpora široké oblasti různých forem všeobecné sportovní činnosti je důležitou úlohou státu. Dochází k využití zdravotně preventivních, sociálních a etických hodnot sportu jako součástí životního stylu občanů. Spolu s dodržováním základních principů racionální výživy a zdravého způsobu života přispívá sportovní, pohybová činnost k postupnému celkovému ozdravení populace.

Cílem je dosažení postupné změny celospolečenského zájmu ve prospěch celoživotního využívání různých forem pohybových aktivit co největším počtem občanů všech věkových skupin.

Pro zajištění této široké oblasti sportu pro všechny bude realizována státní podpora, zejména prostřednictvím působení občanských sdružení, které mají v České republice bohatou tradici. V nadcházejícím období je nutné zlepšit spolupráci se zástupci zejména krajských úřadů při zkvalitnění státní podpory se zaměřením na pravidelné a organizované formy v regionech a s využitím spoluúčasti krajských rozpočtů. Státní podpora se bude orientovat na zlepšení podmínek pro sportovní a pohybovou činnost celé oblasti zdravotně handicapovaných občanů, kteří ve všeobecné sportovní činnosti vidí možnost pro zapojení se do celospolečenského života.

3.2.2. Dobrovolnictví ve sportu

Rozvoj všeobecné sportovní činnosti a realizace programových záměrů občanských sdružení je plně závislá na kvalitě dobrovolných pracovníků, kteří tvoří páteř zabezpečení činnosti jednotlivých subjektů v oblasti všeobecné sportovní činnosti.

Státní podpora bude v dalším období podporovat odbornou přípravu dobrovolných pracovníků, řešit jejich postavení v rámci občanských sdružení, ale i celé společnosti, a vhodnými způsoby bude jejich činnost stimulovat.

Stát ve své působnosti bude plně garantovat kvalitu akreditovaných vzdělávacích zařízení a proces udělování pověření k těmto akreditacím.

3.3. Sportovní infrastruktura, systémová údržba, provoz a investiční podpora

3.3.1. Údržba a provoz sportovních zařízení

Realizace programových záměrů ve sportu je závislá na rozsahu a kvalitě vybavení sportovních zařízení. Pro adekvátní sportovní činnost je nutné vypracovat strategii státní podpory v oblasti sportovní infrastruktury s definováním priorit a účelového vymezení podmínek pro realizaci údržby a provozu.

V systému podpory je nutné se zaměřit i na případy s umožněním převodu vlastnictví sportovních zařízení občanských sdružení na obce (obvyklý model v zemích EU, kde sportovní zařízení vlastní, udržuje a provozuje obec, sportovní spolky zajišťují sportovní činnost).

Další důležitou záležitostí je spolupráce při vypracování programů podpory sportovních zařízení na úrovni orgánů Hl. města Prahy, krajů, měst a obcí.

3.3.2. Investiční obnova a výstavba sportovních zařízení

Činnost občanských sdružení v oblasti péče o vlastní sportovní zařízení je závislá nejen na vlastní zdroje, ale stále více na další zdroje. Obdobně jako u oblasti údržby a provozu sportovních zařízení je nutné vypracovat strategii státní podpory investiční obnovy a výstavby sportovních zařízení, která bude založena na stanovení priorit a účelových kritérií. K uvedenému úkolu vypracovat pasport sportovních zařízení dle evropských vzorů standardizace.

Pro posílení státní podpory je nutné využít i spolupráci na úrovni orgánů Hl. města Prahy, krajů, měst a obcí. Součástí bude vyhlášení podpory rozvoje programového financování při spoluúčasti, zejména krajů.

3.4. Financování sportovního prostředí a legislativně právní prostředí

3.4.1. Financování sportu a finanční zdroje podpory

Financování sportu se i nadále bude uskutečňovat dle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů, při veřejně vyhlášených programů. Programy budou vypracovány pro oblast „Státní sportovní reprezentace“ a oblast Všeobecné sportovní činnosti, včetně programového financování EDS/SMVS.

Vnitřní členění se uskuteční ve vazbě na obsahové zaměření podpory sportu na:

- Program podpory „Sportovní reprezentace ČR“ (sportovní svazy v TOP na Rezortní sportovní centra; na Ostatní záležitosti – např. účast na OH, Univerziádách, Zdravotní zabezpečení sportovců, významné akce, oblast zdravotně handicapovaných sportovců).
- Program podpory systému „Sportovně talentované mládeže“ (oblast Sportovních středisek; Sportovních center mládeže, Vrcholových sportovních center mládeže)
- Program podpory „Všeobecné sportovní činnosti“ (oblast všeobecné sportovní činnosti; sportu na školách a sport handicapovaných sportovců)
- Program podpory „Údržby a provozu“ sportovních zařízení (oblast sportovního prostředí, oblast sportovní reprezentace)
- Programové financování EDS/SMVS (oblast sportovního prostředí, oblast sportovní reprezentace)

Při financování sportu spolupracovat s orgány vyšších územních správních celků a samospráv a vytvářet programy s jejich finanční spoluúčastí jak neinvestičního, tak i investičního charakteru. Dosáhnout tím efektivnějšího rozvoje podpory sportovní činnosti v regionech.

V zákoně o státním rozpočtu iniciovat výdajový blok v oblasti podpory sportu jako vázané výdaje v oblasti neinvestičních prostředků, ale i na podporu programového financování sportovních zařízení. U tohoto závazného ukazatele vypracovat možnost využití finančních prostředků získaných z daňového výnosu, zejména loterijních a sázkových subjektů.

3.4.2. Legislativně právní opatření

Úpravy právních předpisů se budou odvíjet od závěrů z jednání vlády v souvislosti s přijatým usnesením vlády České republiky.

Návrh usnesení vlády zohledňuje hlavní, stěžejní cíle a úkoly pro nadcházející období. Součástí je i přidělená zodpovědnost za předložení novelizovaných legislativně právních předpisů a dalších dílčích, interních, zásadních dokumentů.

4. PŘÍLOHY

A. Analýza financování sportu v České republice

B. Tabulky ke Koncepci státní podpory sportu v České republice

Tabulka č. 1: Přehled počtu členů a vykazované hodnoty majetku občanských sdružení

Tabulka č. 2: Ucelený systém talentované mládeže a státní sportovní reprezentace

Tabulka č. 3: Státní podpora sportu dle nové organizační struktury

Tabulka č. 4: Sport v ČR – obsahové aspekty

Tabulka č. 5: Státní finanční prostředky ve sportu

Tabulka č. 6: Přehled medailového umístění u juniorů (MEJ, MSJ) a seniorů (ME, MS)

Tabulka č. 7: Přehled medailového umístění na ZOH a LOH